

راهبردهای مرمت در بافت‌های تاریخی شهرها با تأکید بر مدیریت بحران زلزله (مطالعه موردی: محله سیروس تهران)

دکتر حسین کلانتری خلیل آباد^۱، ساناز صادقی^{۲*}، مهدی حقی^۳

^۱ دانشیار جهاددانشگاهی، عضو گروه معماری و منظر شهری پژوهشکده فرهنگ، هنر و معماری

^۲ کارشناس ارشد مرمت بناها و بافت‌های تاریخی، دانشگاه هنر، تهران

^۳ کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری و پژوهشگر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۱/۲۵

تاریخ دریافت: ۹۴/۰۷/۰۵

چکیده

بافت‌های تاریخی شهرهای ایران به دلیل ارزش‌های میراثی و نقشی که در تعیین هویت این شهرها دارند، شایسته حفظ و نگهداری‌اند. این بافت‌ها همچنین، در مقابل زلزله به شدت ناپایدار و آسیب‌پذیرند. از این رو، توجه به نقش و جایگاه مدیریت بحران زلزله در تدوین و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های مرمت شهری در این مناطق ضروری است. در این باره، شناسایی و تجزیه و تحلیل توان‌ها و محدودیت‌های بافت تاریخی در برابر وقوع حادثه می‌تواند تأثیر بسزایی در جهت اتخاذ تصمیم‌های صحیح در امر برنامه‌ریزی و تعیین استراتژی‌های مناسبی داشته باشد که میان دو رویکرد مرمت شهری و مدیریت بحران مشترک هستند، تا از طریق تلفیق این دو رویکرد بتوان ضمن حفظ تمامی ارزش‌های درون بافت، میزان آسیب‌پذیری آن را در مقابل بحران زلزله کاهش داد. در پژوهش حاضر با رویکرد کیفی و با روش توصیفی-تحلیلی، در ابتدا طبق مدل سوات به بررسی و تحلیل نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای مدیریت بحران در محله سیروس واقع در بافت تاریخی شهر تهران پرداخته شده است. سپس نتایج حاصله از پژوهش در قالب تدوین راهبردهایی که در زمینه‌های مختلف کالبدی، اجتماعی و اقتصادی منجر به به‌سازی محله سیروس و مدیریت بهینه و سریع بحران زلزله در این بافت تاریخی می‌شوند، ارائه شده‌اند. برای جمع‌آوری داده‌ها از روش‌های کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. یافته‌های تحقیق حاکی از آن است که دو رویکرد مرمت شهری و مدیریت بحران، در مواجهه با بافت‌های تاریخی اهداف و اصول مشترکی دارند. بدین ترتیب، به کارگیری راهبردهای مشترک میان این دو رویکرد در بافت تاریخی محله سیروس از یک‌سو به حفظ و احیای ارزش‌ها و بهبود شرایط زیستی در این محله منجر می‌شود و از سوی دیگر بر نظریه‌های مدیریت بحران مبنی بر کاهش آسیب‌پذیری در برابر زلزله منطبق است.

واژگان کلیدی: مرمت شهری، مدیریت بحران زلزله، بافت‌های تاریخی، مدل سوات، محله سیروس تهران.